

Onderzoek naar Attitude en Competentiebeleving van Leraren in het Reguliere Onderwijs ten aanzien van Passend Onderwijs

Vraagstelling en doel

In verband met de discussie over Passend Onderwijs werd op de Radboud Universiteit Nijmegen, afdeling Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde in nauwe samenwerking met beide Pabo's van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) een onderzoek uitgevoerd naar attitude, competentiebeleving en scholingsbehoefte van leraren in het reguliere onderwijs ten aanzien van *Passend Onderwijs* met de Rugzakleerling als referentiegroep. Aanleiding was de brief van Staatssecretaris S. Dijkma van 6 juni 2008 j.l., waarin zij voorstelt om personeel van scholen nader bij het invoeringstraject te betrekken, mede op geleide van de 'actuele ontwikkelingen en behoeften' (pp. 5 en 6, ad 3). Doel van het onderzoek was om naast de politieke en bestuurlijke voorbereiding bij te dragen aan de inhoudelijke onderwijsdiscussie. Het gaat er immers om om voor de leerlingen met speciale zorgbehoeften zo optimaal mogelijk onderwijs te realiseren.

Participanten en methode

Aan het onderzoek werkten 22 plattelandsscholen mee met 193 leraren (bijna 70% van het totale lerarenbestand met een eigen groep), behorend tot de schoolbesturen De Linge (gemeente Lingewaard) en Peelraam (vroegere Peel). De spreiding in leraar-variabelen zoals geslacht, leeftijd, aantal jaren ervaring, en aanvullende scholing was voldoende om allerlei statistische analyses uit te kunnen voeren.

Het onderzoek werd uitgevoerd met behulp van vragenlijsten. Deze lijsten voldeden aan de eis van betrouwbaarheid en de vragen zelf waren geënt op de typische kenmerken van de Nederlandse onderwijssituatie. De vragenlijst omvatte 54 items: 32 hadden betrekking op de attitude t.a.v. passend onderwijs, 13 op competentiebeleving en 9 op begeleiding en scholing.

Resultaten

Attitude

Circa vier op de vijf leraren (74%-82%) in het reguliere onderwijs staan positief tegenover plaatsing van leerlingen met een beperking op de gewone school. Echter, als het gaat om de *eigen groep* daalt dit percentage: op dit moment ziet dan nog maar de helft

zo'n plaatsing zitten (53%) en de andere helft heeft geen oordeel of zegt 'weet niet' (46%). Gaat het om een leerling met een *ernstige* beperking dan voelt meer dan 90% van de leraren zich in het geheel niet competent om zo'n leerling te helpen, ongeacht of het nu gaat om een lichamelijk/meervoudig, zintuiglijk, verstandelijk of gedragsmatig probleem. Als het daarentegen gaat om leerlingen met een *lichte* beperking is de competentiebeleving veel positiever: tussen de 56%-69% laat zich dan positief uit over plaatsing van zo'n leerling in de eigen groep.

Verbanden tussen attitude en andere variabelen

In het kwalitatieve deel van het onderzoek komt vooral naar voren dat de attitude van de leraar ten opzichte van *Passend Onderwijs* en het gevoel een individuele zorgleerling goed te kunnen helpen, sterk afhankelijk is van geslacht, leeftijd, en de scholing en ondersteuning, die de school zelf biedt. Vrouwelijke leraren voelen zich competenter dan mannelijke, evenals oudere leraren met meer jaren ervaring ten opzichte van jongere. Wat betreft de beroepsopleiding blijkt dat leraren die na de Pabo een aanvullende opleiding hebben genoten, zich veel competenter voelen aangaande het onderwijs aan leerlingen met een beperking dan leraren met alleen Pabo.

Uit de analyses komt tenslotte het overheersende beeld naar voren dat scholing en ondersteuning van de leraar een krachtige voorspeller is van de attitude ten opzichte van *Passend Onderwijs*. Hoe beter de school dit regelt, hoe positiever de attitude en op hoe meer medewerking men mag rekenen. Vier van de vijf leerkrachten willen in verband met *Passend Onderwijs* extra onderwijsassistentie, verlaging van het aantal kinderen per klas en ambulante begeleiding. Voor het overgrote deel van de leraren geldt dat plaatsing van een zorgleerling altijd afhankelijk zal blijven van een individueel weegproces.

Prof. Dr. J. de Moor, Radboud Universiteit Nijmegen

Dr. J. Bakker, Radboud Universiteit Nijmegen

Dr. G. Geerdink, Pabo Arnhem, HAN

Drs. W. van den Berg, Pabo Groenewoud Nijmegen, HAN

Correspondentie-adres:

Prof. Dr. J. de Moor, Radboud Universiteit Nijmegen 024-3612822

j.demoor@pwo.ru.nl

